

ELŐTERJESZTÉS

Komló Város Önkormányzata Képviselő-testületének

2011. május 26-án

tartandó ülésére

Az előterjesztés tárgya: Komló Város Sportkonceptiója

Iktatószám: 10.357/2011.

Melléklet: 1 db sportkonceptió

A napirend előterjesztője: Kupás Tamás Levente alpolgármester

Az előterjesztést készítette: Laho Andrea irodavezető

Az előterjesztést véleményező bizottságok a hatáskör megjelölésével:

Bizottság	Hatáskör
Oktatási, Kulturális, Ifjúsági és Sport Bizottság	SZMSZ I. sz. melléklete III/B.) 3. pontja

Meghívottak:

- 1.) Szigeti Szabolcs Komló Sport KFT. 7300 Komló, Pécsi út 44.
- 2.) Ordas Miklós KBSK Elnöke 7300 Komló, Pécsi út 44.
- 3.) Balogh Bettina Komló, Mecsekfalui út 34.
- 4.) Iván Attila 7632 Pécs, Lomb utca 2.
- 5.) Halász Gábor 7621 Pécs, Megye u. 18.
- 6.) Vertike Erika Gagarin Általános Iskola 7300 Komló, Fürst S. u. 1.
- 7.) Győri János Komló, Vértanúk u. 34.
- 8.) Huszár Zoltán Gagarin Általános Iskola 7300 Komló, Fürst S. u. 1.

Tisztelt Képviselő-testület!

Az Oktatási, Kulturális, Ifjúsági és Sport Bizottság 2011. március 28-i ülésén Komló Város sporthelyzetéről beszámolót tartott a KBSK elnöke, Komló Sport Kft. elnöke, és a DÖKE képviselője. A Bizottság felkérte a beszámolót követően a sportvezetőket, hogy Komló Város Sportkoncepcióját a 2011. május végi bizottsági ülésre, illetve testületi ülésre – az alpolgármester irányításával – készítsék el.

A sportról szóló 2004. évi I. törvény a helyi önkormányzatok sporttal kapcsolatos feladatait előírja. A rendelet 55. § (1) bekezdése kimondja, hogy a települési önkormányzat meghatározza a helyi sportfejlesztési koncepciót, és gondoskodik annak megvalósításáról, célkitűzéseivel összhangban együttműködik a helyi sportszervezetekkel.

Ahhoz, hogy a sportról szóló törvény sporttal kapcsolatos feladatait a helyi önkormányzat teljesíteni tudja indokoltá vált a város sportkoncepciójának elkészítése. Az országgyűlés előtt több olyan törvényjavaslat szerepel, amely érinti a sportot, a sportfinanszírozás kérdését. A jogszabályok elfogadását követően szükséges lesz a sportkoncepció felülvizsgálata a jogszabályi megfelelés miatt.

Komló Város Sportkoncepcióját az 1. sz. melléklet tartalmazza. Az sportkoncepciót az Oktatási, Kulturális, Ifjúsági és Sport Bizottság megtárgyalta, az elnök szóban terjeszti elő véleményét.

Határozat javaslat:

A Képviselő-testület az alpolgármester előterjesztésében – az Oktatási, Kulturális, Ifjúsági és Sport Bizottság véleményének figyelembe vételével - Komló Város Sportkoncepcióját megvitatta, és az alábbi határozatot hozza:

- 1.) A Képviselő-testület a sportkoncepciót az 1. sz. melléklet szerinti tartalommal elfogadja.
- 2.) A Képviselő-testület a sportkoncepció felülvizsgálatát, a jogszabályi változásokat követően 2011. december 31.-ig előírja.

Határidő:

2011. december 31.

Felelős:

Kupás Tamás Levente alpolgármester

K o m l ó, 2011. május 18.

**Kupás Tamás Levente
Alpolgármester**

Komló Város Sportkoncepciója

2011-2014.

Készítették:

Balogh Bettina
Győri János
Halász Gábor
Huszár Zoltán
Iván Attila
Kupás Tamás Levente
Ordas Miklós
Szigeti Szabolcs
Vertike Erika

TARTALOMJEGYZÉK

Bevezetés	5
I. A város sportjának története	8
<i>A kezdetektől napjainkig</i>	8
1970-1980 közötti évek	10
1980-1990 közötti évek	11
1990-2000 közötti évek	13
2000-től napjainkig	14
II. A sport társadalmi és gazdasági környezete	17
III. Az iskolai testnevelés és diáksport	19
<i>Általános helyzetkép</i>	19
<i>Városi helyzetelemzés</i>	20
<i>Diáksport</i>	23
<i>Létesítményellátottság</i>	25
<i>Fejlesztési irányok:</i>	26
IV. A szabadidősport.....	26
<i>Általános helyzetkép</i>	26
<i>Komlói helyzetkép</i>	27
<i>Fejlesztési irányok, feladatok.....</i>	29
V. Versenysport, utánpótlás-nevelés	30
<i>Általános helyzetkép</i>	31
<i>Fejlesztési irányok, feladatok, célok.....</i>	32
VI. A fogyatékkal élők sportja	32
VII. A sportlétesítmény-helyzet, -ellátottság	33
<i>Városi helyzetkép</i>	33
<i>Fejlesztési irányok, feladatok.....</i>	34
VIII. A sportfinanszírozás	34
<i>Helyzetelemzés</i>	34
<i>Fejlesztési irányok, feladatok.....</i>	35
IX. A sport szervezeti- és irányítási rendszere	36
<i>Helyzetelemzés</i>	36
<i>Fejlesztési irányok, feladatok.....</i>	37
X. A sport innovatív elemei.....	38
<i>Fejlesztési irányok, feladatok.....</i>	39

Bevezetés

Magyarország új alaptörvénye szerint mindenkinek joga van a testi és lelki egészséghez. A jog érvényesülését Magyarország a sportolás és a rendszeres testedzés támogatásával is elősegíti.

A sport „minden olyan fizikai tevékenység, amely esetenként vagy szervezett formában a fizikai és szellemi erőnlét fejlesztését szolgálja, társadalmi kapcsolatok teremtése vagy különböző szintű versenyeken eredmények céljából”. (*Európai Sport Charta*)

A sportban igazgatási és szervezési szempontból **három területet lehet megkülönböztetni**: iskolai és diáksportot, szabadidősportot (rekreációs sportot), valamint versenysportot. Ezek szorosan összefüggnek egymással, integrált egészként szükséges kezelni. Az egyes területek érintik az épek és **fogyatékkal élők sportját együttesen** is, ezért néhány alkalmazásban nem külön, hanem az épek sportjának területeiben jelenítik meg a fogyatékkal élők sportját.

A sportkonceptió fő célja, hogy meghatározza azokat a fejlesztési irányokat, illetve hosszú távú feladatokat, melyek végrehajtása során a város sportjában rejlő értékek megőrizhetők és gazdagíthatók, az egyetemes magyar sportstratégia céljai megvalósulhatnak, a lakosságának mind szélesebb köre számára lehetővé válhat az egészséges, mozgásgazdag életmód.

A koncepció **alapelvei**:

- tegyen eleget a helyi önkormányzatokról szóló 1990. évi LXV. törvényben, a sportról szóló 2004. évi I. törvényben, és a törvényhez kapcsolódó ágazati jogszabályokban a települési önkormányzatok számára megfogalmazott követelmények teljesítésének;
- legyen összhangban a sportra vonatkozó európai uniós/nemzetközi dokumentumokkal, különös tekintettel az Európai Sport Chartára;
- segítse az egyetemes magyar sport hosszú távú fejlesztési céljainak megvalósulását, kiemelten a 65/2007.(VI.27.) OGY határozattal elfogadott SPORT XXI. Nemzeti Sportstratégiában foglaltakat;
- eszközrendszerével fokozottan biztosítsa a város lakossága pozitív szemléletének formálását, egészségének és teljesítőképességének megőrzését, „a sport legyen mindenki szenvedélye”;
- tartsa tiszteltben a sporttal foglalkozó szervezetek önállóságát;
- egy jelenlegi helyzetkép bemutatásán keresztül, a sport társadalmi szervezeteinek problémáit, igényeit meghallgatva, adjon irányt a sport különböző területeinek városi szintű fejlesztésére.

A sport jelenlegi helyzete Magyarországon

A sport társadalmi megítélése: az emberek zöme jelentősnek ítéli meg a gyermekek sportolását, illetve a rekreációs sportot, azonban a versenysportot is a kiemelkedően fontos kategóriába sorolják, elsősorban a nemzetközi sikerek miatt (példamutatás).

A sport területei

Az iskolai testnevelés és diáksport:

- az óvodai és általános iskolai tanulók száma a demográfiai folyamatok következtében folyamatosan csökken;
- mozgásszegény életmódot folytat a diákok több mint egyharmada;
- a gyermekek és ifjúsági korúak rendszeres testmozgása elsősorban az iskolai tanórák keretében valósul meg;
- a diákolimpiai rendszer alapfokú versenyrendszerében mintegy 300 ezer fő, a középfokú versenyrendszerében mintegy 80 ezer fő vesz részt, azaz mindössze az érintettek 20 %-a;
- a gyermekek fizikai állapota az előző évek viszonylatában romlik;
- a heti kötelező testnevelés órák száma alsó tagozatban 3, felső tagozatban 2,5;
- a kötelező testnevelési órák jelenleg nem alkalmasak az egészséges életmód fontosságának kellő tudatosítására;
- a testnevelő hozzáállásán és attitűdjén, valamint a tananyag változatosságán múlik, hogy a diákok szeretik-e az órát.

A szabadidősport:

- az embereknek fontos az egészségük, tisztában vannak azzal, hogy a sport pozitív hatással van az egészségi állapotra, mégsem tesznek azért, hogy egészségük megőrzése érdekében sportoljanak;
- a felnőtt népesség 16 %-a sportol, ha azonban szűkebb értelemben vesszük a sportolást, akkor a felnőtt népesség mindössze 9%-a végez sporttevékenységet; a fiatalok esetében a sportolók aránya 28%;
- az életkor növekedésével csökken a sportolási kedv;
- a rendszeresen sportolók körében legnépszerűbb a labdarúgás, kocogás, futás, kerékpározás, aerobik, tornázás, úszás;
- a rekreációs sporttevékenységet végzők nagy része létesítményhez nem kötötten sportol, általában nem szervezeti keretek között, hanem 72%-uk egyénileg és/vagy családban mozog;
- nem jellemző a szenior sport.

A versenysport és utánpótlás-nevelés:

- a központi nyilvántartási rendszerben szereplő, versenyengedéllyel rendelkező, igazolt sportolók száma kb. 200 ezer fő;
- a versenysportra biztosított állami támogatás sportolónként átlagban 20 ezer forint; a szórás jelentős, egyes sportágak esetében 3 ezer forint/fő, más sportágak esetében 300 ezer forint/fő;
- az utóbbi években megnőtt a „nemzetközi konkurencia”, de ennek ellenére még mindig az élmezőnyben szerepel Magyarország az olimpiai pontszerzésben;
- az utánpótlás-nevelésben a versenysportból lemorzsolódott gyermekek sportolási lehetősége nem biztosított;
- a szándék a fogyatékosok versenysportjának, ezáltal a fogyatékkal élők sportolásának az integrációja.

A sport feltételrendszere

A létesítményellátottság, és -helyzet:

- általánosságban kijelenthető, hogy a települések, illetve a sportágak nagy része jelentős létesítménygondokkal küzd;
- a sportlétesítmény-ellátottság katasztrofális helyzetben van, mind mennyiségi, mind minőségi mutatók alapján;
- a sportlétesítményhez való hozzáférés a 2500 főnél kisebb településeken a legkevésbé biztosított;
- a legnagyobb problémát az uszodához való hozzáférés jelenti.

A sportfinanszírozás:

- az EU országaival összevetve Magyarországon a sport alulfinanszírozott;
- Magyarországon az egyébként is alacsony állami támogatásoktól is messze elmarad a magántőke szerepe;
- az elosztás intézményi rendszere túlstrukturált, sokcsatornás rendszerben működik, azaz egy szervezet a tevékenységéhez több forráshoz kénytelen fordulni;
- a finanszírozási rendszer nem kellően részletesen ellenőrzött.

A sport szervezeti és irányítási rendszere:

- a sport szervezeti felépítése túlstrukturált, a szükségesnél több a szervezeti lépcső és egység;
- több szervezet nagyszámú apparátussal és aránytalanul sok működési költséggel tevékenykedik, az információáramlás pedig minimális és nehézkes a szervezetek között;

- a vertikális és horizontális kommunikáció nehézségei, és az együttműködés hiánya jellemzi valamennyi szintet;
- a sportigazgatás (mint a közigazgatás) országos-megyei-települési struktúrára épül, de a nevesített feladatok ellátásához nincs mellérendelve kötött felhasználású állami normatíva, melynek eredményeként maradnak ellátatlan feladatok;
- a gazdasági és jogi környezet változásai az utóbbi években elindították a sportegyesületek alkalmazkodási folyamatát: megszűnőben vannak a több szakosztályos sportegyesületek, helyükre a néhány, vagy csupán egy szakosztályt működtetők lépnek;
- a sportági szakszövetségeknél bejegyzett sportegyesületek száma jelentősen csökkent, ugyanakkor növekedett a versenyrendszerben nem szereplő sportegyesületek száma;
- a sportvállalkozási forma elsősorban a csapatsportágak mellett jelent meg, a látványsport jelleg kihasználása miatt.

I. A város sportjának története

A kezdetektől napjainkig

Komló első sportegyesülete Komlói SC néven alakult meg 1928-ban. A korabeli feljegyzések azonban arról tanúskodnak, hogy már 1922-ban szerveztek futballcsapatot a településen. Az első edző, Dobsa Elek, az MTK-tól érkezett, – és szinte kézen fekvő - kék-fehér sportfelszerelést hozott magával a fővárosból. A komlói labdarúgók 1936-37. évi bajnokságban már a megyei első osztályban játszottak, a mai Városház tér területén felépített fedett, falelátós pályán.

A 40-es évek történelmi eseményei nem kedveztek a komlói sport fejlődésének, ám a II. világháború után szinte azonnal megkezdtek a futballcsapat szervezését. 1948. augusztus 30-án alakult meg a községi sportegyesület, Komlói Sport Egyesület néven, akik Albert József edző irányításával rövidesen a másodosztály küzdelmeire készülődhettek.

Az első nagy sikerre 1957-ig kellett várni, amikor a kék-fehér labdarúgók feljutottak az élvonalba. Az újoncra hatalmas erőpróba várt az első NB I-es mérkőzésén: a Népstadionban 70 ezer néző előtt, a Ferencváros volt az ellenfél.

1952-ben indult meg a kézilabdaélet Komlón. Az első, még nagypályás csapatnak mindössze öt évre volt szüksége, hogy az élvonalba küzdje fel magát. Bár az együttes Vincze Vilmos vezetésével a szezon végén búcsút intett az első osztálynak, a komlói kézilabda letette névjegyét a sportág asztalára. Ennek a csapatnak volt tagja Papp Imre, aki játékvezetőként 1985-ös visszavonulásáig 147 hivatalos nemzetközi mérkőzéssel, több mint 600 NB-s találkozóval a háta mögött akasztotta végleg szögre a sípot.

Élénk sportélet folyt az 1950-ben alakult úszó- és vízilabda szakosztályban. Hátúszásban Sági Jenő és gyorsúszásban Gyimes Zsolt révén országos bányászbajnokságot is nyertek.

Az időszak legsokoldalúbb alakja Cserhádi Zoltán volt. Igaz, labdarúgóként került Komlóra, ám néhány év múlva már az atlétika szakosztály edzőjeként, majd hosszú évtizedeken keresztül megszállott testnevelőként szolgálta a komlói sport ügyét. Zoli bácsi több évtizedes sporttevékenységét a város Pro Civitate díjjal jutalmazta.

1952-ben kezdődött meg az új stadion építése, ami több sportág otthonává vált. Köztük a Komló várossá nyilvánításával egyidős tornaszakosztályé. Egyik legsikeresebb versenyzője ebben az időszakban Podpácz Klára, aki ha csak egy hajsza híján is, de lemaradt az 1954-es a helsinki olimpiáról.

A hölgyekkel párhuzamosan a férfi tornaszakosztály is az ötvenes években alakult. Csaba András és Czukor András irányításával elsősorban a Bányászbajnokságokon értek el figyelemreméltó eredményeket.

Az évtized végén alakult meg az asztalitenisz szakosztály, mely Kovács Tivadar vezetésével 1965-ben jutott fel az NB III-ba.

Az 1949-ben létrehozott női kosárlabda szakosztályban az ötvenes évek legvégén kezdődik igazából nagy fejlődés. A megyebajnoki szereplést követően 1962-től, Kérész Sándor és Ekler János szakmai munkájának köszönhetően 1971-ben már NB II-es női csapattal büszkélkedhet a város.

Ebben az évtizedben hallatnak magukról a férfi kosárlabdázók is, akik 1967-ben a Magyar Népköztársaság Kupában, a világhírű, Európa-bajnokokat is soraiban tudó BP. Honvéddal is megmérkőztek. Különleges csemegének számított az NB III-ban ebben az időszakban a Komlói Bányász – Komlói Vízmű városi rangadó, mely többnyire a Bányász győzelmével záródott.

Az ötvenes évek második felében élénk röplabdaélet zajlott a bányászvárosban. Egyszerre két csapat is részt vesz a megyei bajnokságában. A Komlói Bányász mellett a tűzoltóság együttese is állandó szereplője a baranyai röplabda eseményeknek. Jelentős eredményt az 1966-os év hoz, amikor a két gárda egyesülése után az NB II-ben is kipróbálhatta magát a város röplabdasportja.

A hatvanas évek eleje sikereket hozott a komlói atléták számára. Az országos pályabajnokságon Prohászka Magdolna 400 méteren 2., Sági Sándor a vidékbajnokságon 400 m gátfutásban szintén 2., míg Czuder Károly 3000 m akadályon 3. helyezést ért el. A hatvanas évek kimagasló atlétája vitán felül Sági Sándor, aki állandó szereplője a ranglistáknak, bajnokságoknak. 1967-től

sportiskola rendszerben folyt tovább a képzés, ahol Cserháti Zoltán, Fogarasi Sándor és Sági Sándor kezei alatt bontogatta szárnyait több tehetség: az olimpiai kerettag Dudás István, valamint Homoki Vince és Kispál László. Az országos maratoni bajnokságot ebben az évben a Salpa, Homoki, Dudás trió nyerte. Nem véletlenül lett a komlói atlétika szakosztály a vidék legjobbjá.

1961. augusztus 20. különleges nap a város életében. Nemcsak a világ első űrhajója, Gagarin, hanem a Mátrai, Novák, Dalnoki, Rákosi, Albert fémjelezte Ferencváros is Komlóra látogatott. A 10.000 néző előtt lejátszott mérkőzésen Iván a vezetést is megszerezte, de Fenyvesi pazar szabadrúgása végül a 2-2-es pontosztokodást jelentette. A komlói együttes ebben az évtizedben hét éven keresztül szerepelt kisebb megszakításokkal az első vonalban. Legnagyobb sikerét a 1964-es félfordulós sorozatban érte el, amikor a 4. helyen fejezte be a szezont. Az akkori gárda erejét jelzi, hogy a kék-fehérek ez idő alatt a Vasas, az MTK, a Honvéd, és az Újpest együttesét is legyőzte.

Ennek az együttesnek egyik legkiválóbb játékosa a már említett Iván József, aki 1964-ben, fiatalon, gyógyíthatatlan betegség következtében hunyt el. Népszerűségére jellemző, hogy a városi tanács dízsírhelyet biztosított a balszélsőnek. A komlói temetőben lévő síron ma is egy football-labda emlékeztet a nagyszerű játékosra.

1970-1980 közötti évek

A 60-as évek végén Dénes István veszi át az irányítást az NB II-es kézilabda-csapatnál. Az időközben elkezdett fiatalítás azonban olyan jól sikerült, hogy a keret még a Japán válogatottat is megszorongatta. Nem véletlen, hogy az együttes 1970-ben feljutott a sportág második vonalába.

Sőt két évvel később az Ózd mögött a második helyen végeztek, ám a szövetség zöld asztalnál döntötte el, hogy a komlóiak nem indulhattak az első osztályban.

A tovább erősödő női kosárlabda-csapat Varga Ferenc vezetésével az évtized közepén már az ötödik helyet foglalta el a sportág második vonalában. Ennek a kosaras generációnak volt tagja többek között Hollós Anna, aki később a PVSZK-t is megjárva lett válogatott játékos, illetve a pécsi egyetemistákkal az NB I-et is megjáró Szirtes Judit. Az országos szövetség által az „Év edzőjének is választott” Varga Ferenc helyett ekkor már Egri Nándor ült a kispadon.

A hetvenes évek eleje a komlói tornasport szempontjából megújulást hozott. Különösen Tóth Livia eredményei keltették fel a szakemberek figyelmét. A komlói tornászlány többször is meghívást kapott a válogatottba, sőt 1976-ban a montreáli olimpiára készülő keret tagja lehetett. Az utazók közé nem került be, így mégsem vehetett részt a világeseményen.

A hetvenes évek első felében kiváló atléták szerepeltek komlói színekben: a bajnoki dobogós gátfutó Deák Géza, és a korosztályos versenyeken rendre az élen végző, majd később sokszoros válogatott több próbázó, Vanyek Zsuzsa és a hosszútávfutó Kiskirály Ernő.

1970. nyara soha nem látott sikert hozott a KBSK labdarúgóinak, bejutottak a Magyar Népköztársasági Kupa döntőjébe. Az Újpest elleni mérkőzésen Juhász és Horváth révén is eredményes volt a Bányász, a kupát mégis a fővárosi együttes szerezte meg. Mivel a bajnokságot is az Újpest nyerte, a Kupagyőztesek Európa Kupájában az MNK-döntő másik résztvevője, a Komlói Bányász indulhatott. A KEK-ben a komlóiak ellenfele a világhírű belgrádi csapat, a Crvena Zvezda együttese volt. Az első találkozót Komlón játszották, melyet a Magyar Televízió egyenes adásban közvetített. A mérkőzés 7-2-es belgrádi győzelmet hozott. Ezzel tulajdonképpen el is dőlt a továbbjutás sorsa. A visszavágón - meglepetésre - a KBSK 2-1-re nyert Belgrádban.

A kupamérkőzés folyamányaként Dél-Amerikai túrán vehetett részt a Bányász. Ecuadorban, Costa Ricá-ban és Kolumbiában léptek pályára a kék-fehérek, ahol 2 győzelmet és 3 döntetlent értek el. A Komló 1973-ban intett végleg búcsút az első osztálynak, 1974-ben azonban még egyszer megdobogtatták a szurkolók szívét. Már NB II-es csapatként ismét szereplői lehettek a Magyar Kupa fináléjának. Az ellenfél ezúttal a Ferencváros együttese volt. Lantos Mihály együttese Cs. Kovács góljával 70 percen keresztül vezetett, ám végül a zöld-fehérek 3-1 arányban nyertek.

1975-től az asztalitenisz szakosztály élére Rajnai József került. Irányításával a Berta, ifj. Rajnai, Sáfrány trió országos visszhangú eredményeket ért el. Az NB III-ba felkerült együttes Arató Csabával kiegészülve harmadik helyen zárta a 1981-es szezont.

Hetvenes évek második felének legsikeresebb atlétája azonban Kispál László volt. Az 5000 méteren többszörös magyar bajnok, mezei bajnokságokon és 1500 méteren is országos elsőséget szerzett. Az ő nevéhez fűződik 1978-ban a Rózsavölgyi által tartott szakállas, egykor világcsúcsként számon tartott 2000-es csúcs megdöntése. Kispál az olimpiai bajnok, finn Lasse Virent is legyőzte, és csak egy adminisztrációs hibának köszönhetette, hogy nem vehetett részt a 78-as prágai EB-n.

1980-1990 közötti évek

Az 1949-ben alakult sakkszakosztálynak először 1970-ben sikerült feljutnia a sportág második vonalába. Grünwald Mátyás, Molnár István, Reszler Zoltán, Iván Zoltán és a fiatal tehetség, Iván Attila fémjelezte ezt az időszakot, ám a szakosztály fénykorát a 80-as évek közepén élte. 1986-ban a dobogó harmadik

fokára is felállhattak. Napjainkban a komlói sakkozók az NB II-es bajnokság Asztalos csoportjának dobogós helyeiért csatáznak.

Az NB II-be jutás motiválta az Arató, Haiser, Rajnai, Barbér, Schmidt, Leipold, Kun összetételű asztalitenisz- csapatot a 80-as évek első felében. A feljutást követően azonban nem tudott végérvényesen megkapaszkodni a csapat a felső osztályban, amely évekig a második és a harmadik vonal között ingázott.

Az évtized különösen a női kosárlabdázás fejlődéséről szólt. Egri Nándor edző a nyolcvanas évek végére az NB II. élmezőnyébe vezényelte a komlói lányokat. Bár az első alkalommal elbuktak az osztályozón, 1992-ben már feljutottak az NB I/B-be, ami a szakosztály addigi legnagyobb sikere. Az első NB I/B-s találkozón a Komló hihetetlen izgalmak között hosszabbításban győzött a Zala Volán ellen, ám ezt követően már csak két alkalommal vonulhattak győztesen le a pályáról a lányok. Végeredményben a 12. helyen végeztek, s kiestek az NB I/B-ből. A szövetség felajánlotta Prelogeréknak az NB I/B-s indulás jogát, az anyagiak miatt a következő szezonban ismét az NB II-ben léptek pályára a lányok.

A kiesést követően az NB II élcsapatai között tartották számon a Bányászt – bajnoki címet is nyertek a lányok – ám a támogatók hiánya miatt napjainkban is ebben az osztályban szerepelnek a komlói kosaras hölgyek.

1968-ban alakult újjá az ökölvívó szakosztály Farkas Béla edző vezetésével. A kiváló szakember kezei alatt egy sor nagyformátumú ökölvívó bontogatta szárnyait. Kalányos Sándor az utánpótlás-bajnokságokon négy bajnoki elsőséget szerzett, míg Urszán volt az első komlói ökölvívó, aki magyar bajnokságon dobogóra állhatott, sőt a magyar válogatott keretének is tagja lehetett. 1984-ben a klub az NB II-ben a 3. helyen végzett. Urszánt kiváló teljesítményének köszönhetően négyszer is meghívták a válogatottba. 1987-ben a létszámemelésnek köszönhetően végre NB I-es csapata lehetett a városnak, melyben szerepet kapott a sokszoros válogatott pécsi Alvics Gyula. A szűkös anyagiak azonban megpecsételték a komlói ökölvívás sorsát. Hiába irányította az addigi sikerkovács Győri Miklós helyett újból Farkas Béla az együttest, nem sikerült bennmaradni az élvonalban, ami egyben a szakosztály megszűnését jelentette.

A 80-as évek atlétikáját Komlón a gyaloglók előretörése jellemezte. Ez idő alatt négy komlói versenyző – Alföldi Andrea, Alföldi Csaba, Bauer Attila és Szatzer Csaba - is meghívást kapott a nemzeti válogatottba. Közülük is talán legismertebb Alföldi Andrea volt, aki EB, VB és Világ Kupa, valamint Universiade helyezésekkel, országos csúcsokkal uralta a honi női gyalogló mezőnyt. A Sao Paulo-i universiadén is győztes atlétanő pályafutásának csúcsa az 1992-ben rendezett barcelonai nyári olimpia, ahol a 18. helyet szerezte meg.

A labdarúgó-csapat 1982-ben búcsúzott a másodosztálytól. Előrelépésre 1985-ben kínálkozott lehetőség. A Csordás István által felkészített együttes a Sabaria elleni osztályozón jutott vissza az NB II-be. A komlói csapatban, ezidőtájt több ismert klasszis is pályára lépett. Felhúzta a kék-fehér mezt Fekete László, az Újpest egykori válogatott játékosa, Menyhárt László a Honvéd korábbi kapusa, és visszatért Dárdai Pál is korábbi egyesületébe. Mellettük hiába brillírozott az egykor a Honvédban is szóhoz jutó Hohmann Ferenc a középpályán, néhány éven belül visszaesett a csapat a harmadik vonalba.

1990-2000 közötti évek

A 60-as évek elején alakult tekeszakosztály két legeredményesebb játékosa Czukor László és Vincze Sándor volt, akik az amatőr bányászbajnokságok során többször is az élen végeztek.

Látványos fejlődés 1994-ben indult a szakosztályban. Ekkor igazolt Komlóra a nagy tapasztalattal rendelkező játékos-edző Lukács Márián. Irányításával a 1995-96-os szezonban jut fel az együttes az NB II-be.

A Lukács, Balogh, Molnár, Hartmann, Jungvirt, Vincze összetételű csapat rövid idő alatt, megvetette a lábát a másodosztályban, sőt utódaik a bajnoki dobogóra is fel-felkapaszkodtak.

A kilencvenes években a Mecseki Szénbányák anyagi nehézségei kihatottak a sport támogatására is. A focicsapat ennek ellenére bajnok tudott lenni az NB III-ban. A Bük elleni osztályozót több idegenben lőtt góllal a Komló nyerte, s feljutott az NB I/B-be. A csapatnak sikerült a bentmaradás és egy újabb átszervezést követően az 1998-99-es bajnokságot is a magyar labdarúgás NB I/B-nek nevezett második vonalában kezdte a Komló. 2001-ben a bánya bezárása miatt a csapat szinte teljesen kicserélődött, és kiesett. 2008-ban a Bányász újból a sportág második vonalában szerepelt, de a bentmaradás nem sikerült, s jelenleg is az NB III-as pontvadászatban szerepel.

A komlói sport zászlóshajójának tartott kézilabda életében az 1990-es esztendő számít mérföldkönek. Sokévnnyi próbálkozást követően jutottak fel a komlói kézilabdázók az első vonalba. Fenyvesi Károly együttese – köztük az irányító Papp Lászlóval, a tehetséges lövő Keszthelyivel, Szabó Péterrel és a rutinos Szűcs Ferencsel – valósággal megfertőzte a várost kézilabdával.

Az NB I-es szezonnyitón a zsúfolásig megtelt sportcsarnokban egy megerősödött gárda verte a Debrecen együttesét. A Komlóban jobbnál jobb hazai és külföldi játékosok fordultak meg a 90-es években. Az orosz légiósok – Sevcov, Nyeretyin, Kuzmicsov és Szergej Tolszti - mellett hazai sztárok sora húzta fel a komlóiak kék-fehér mezét. Hogy csak a győri Czákó Gábor, Polgár László, Cseh Zsolt, a szegedi Sándor István nevét említsük, de ne feledkezzünk

meg a Czimmer Tamás utánpótlás csapatából a felnőttek között is helytállt Horváth Tamásról, Németh Zoltánról, vagy Bognár Norbertről. A komlói kispad is népszerű volt a honi edzők körében. A Veszprémet is irányító Kiss Szilárd, a válogatott szövetségi kapitányaként is sikeres Faludi Mihály, Kovács László, a Győrrel nemzetközi kupát nyert Szaló Tibor egy-egy külön fejezet a Komlói Bányász történetében. A legnagyobb sikert, mégis – az akkor még ismeretlen – Skaliczki László érte el. A magyar válogatottat olimpián is irányító szövetségi kapitány 1993-ban a negyedik helyre kormányozta a kék-fehéreket, ami nemzetközi kupaszereplést jelentett. Bár a Braga elleni hazai mérkőzést a vendég portugálok nyerték hét góllal, a formalitásnak számító visszavágón a Komló négygyel verte ellenfelénél. Ezekben az években talált egymásra a komlói közönség a csapattal. A komlói kézilabdázókat sokan irigyelték a hazai bajnoki mérkőzések atmoszférája miatt. A szurkolók segítségével még a legnagyobbaknak – köztük a világhírű sztárokkal teletűzdelt Veszprémnek és Pick Szegednek is – csak nagy kínkeservvel sikerült pontot rabolnia a komlói sportcsarnokból. Külön csemegét jelentettek a Komló-Pécs megyei rangadók, melyek rendszerint zsúfolt telt ház előtt, mind a pályán, mind a nézőtéren parázs körülmények között értek véget.

Az évtized második felében Szaló Tibor irányításával a bajnokság élmezőnyébe tartozott a Komló, majd ezt követően, igaz egy rövid stagnáló időszakban a második osztály légkörét is megízlelte a szakosztály.

2000-től napjainkig

A Dél-Dunántúli régió egyik darts-fellegvára Komló. Ami elsősorban Bozsok Attilának köszönhető. A 2002-ben és 2003-ban is bajnoki címet szerzett komlói éljátékos a magyar válogatott színeiben is bemutatkozott. Egyik legnagyobb sikerét a 2006-ban érte el, amikor a horvátországi Umagban rendezett EB-n tagja lehetett a bronzérmes magyar csapatnak. Legutóbb 2010 áprilisában, a Nemzetek Bajnokságán szerepelt a válogatottban, ahol szintén bronzérmet szerzett.

Komló 2000. utáni legnagyobb sportsikerei a kézilabdához fűződnek. Az együttes 2006-ban a Magyar Kupában ért el 3. helyet. A Százhalombatta legyőzése nem csak a bronzéremről döntött, hanem lehetővé tette, hogy az egykori kiválóság, Papp László által irányított kék-fehérek ismét kiléphessenek a nemzetközi porondra. Az EHF kupában a – később az elődöntőbe jutott – Silkeborg elleni hazai döntetlen a komlói sport legszebb pillanatai közé tartozik. De nem ez volt a komlói kézilabdázás legutolsó sikere. A válogatott másodedzőjeként ismertté vált Farkas József 2008-ban ismét nemzetközi szintre vezette a komlói kézilabdázást. A Macabbi Rishont azonban hiába győzte le a második találkozón a csapat, összesítésben az izraeli együttes jutott

tovább. A város legnépszerűbb sportolói jelenleg a második vonalban szerepelnek, de a cél természetesen az első osztályú szereplés kivívása.

Közel 15 éve meghatározó a komlói szabadidősport térképén a Diák és Öntevékeny Körök Egyesülete (a továbbiakban: DÖKE). A sokszínű egyesületben jelenleg 7 szakosztály működik. A komlói fiatalok a futó és triatlon, kosárlabda, hegyi- és túrakerékpáros, röplabda, túra és tánc szakosztályokban hódolhatnak szenvedélyüknek. A helyi rendezvények mára nem képzelhetők el DÖKE által szervezett esemény nélkül, melyek a régiónk számos pontján ismertek. Közülük is a legnépszerűbb a kosárgála, mely idén 2010 percig tartott, de szintén sokan vettek részt a 2010 másodperces futáson, vagy a Fut a Komló, illetve Napfordító futáson.

A DÖKE szakosztályai közül a legsikeresebbek az asztali labdarúgók. A szakosztályt Karácsony László alapította még 1975-ben, és az első évben feljutottak az első osztályba. Karácsony László – több évtizedes megszállottságának köszönhetően, a DÖKE 2005-ben bajnoki címet nyert. Karácsony mellett a Balla testvérek, Takács Zoltán és Sinkovics Tamás voltak részesei a sikernek.

A nagyszerű eredményt Tyukodi Györggyel, Major Istvánnal és az évszázad legnagyobb gombozójával, Szendrey Józseffal kiegészülve 2008-ban, és 2009-ben megismétli a szakosztály. A triplázásban a legnagyobb érdem mégis – a túlzás nélkül világsztárnak nevezhető – Fülöp Eleméré. A fiatal komlói játékost pályafutása során többször választották meg az év játékosának; kétszeres csapatvilágbajnok, egyéniben ezüst és bronzérmeket akasztottak a nyakába világversenyen. Emellett Európa-bajnoki címmel büszkélkedhet, nem beszélve a ranglista elsőségekről, Bajnokok Ligája bronzéremről, magyar Kupa győzelmekről.

A komlói sport egyik legnagyobb értéke a gyalogló olimpikon Czukor Zoltán. Részt vett a sidney-i, az athéni, valamint a pekingi olimpián. A sokszoros magyar bajnok és csúcstartó Mandel András és Dudás István kezei alatt kezdett atletizálni. 20 és 50 km-es versenyszámban az olimpián a 24., Vb-n 20., az Európa-bajnokságon 11. helyezés a legjobb szereplése. A több nagy nemzetközi versenyen – többek között Bergamóban is – élen végző, 48 éves versenyző jelenleg negyedik olimpiájára készülődik.

A város egyik legfiatalabb szakosztálya a biliárdozóké. 1991-ben Casino Biliárd Sport Egyesület néven alakultak meg, 1995-től a Komlói Bányász égisze alatt rövid idő alatt feljutottak az élvonalba. A legsikeresebb versenyzői Bandula Norbert, Fülöp Tibor és Ráki István voltak. Bár a szakosztály megszűnt, a legjobbak ma is pécsi együttesekben szerepelnek.

Komló jelenlegi sportviszonyai között az asztaliteniszezők szereplése igazi sikertörténet. 30 igazolt versenyzője között az elmúlt években Bolvári Katalin személyében, egykori világsztár is felsorakozott. Bolvárinak is köszönhetően a női csapat évről évre jobb eredményeket ér el az NB I-ben. 2009-ben éppen csak lemaradtak az extraligáról. A Pata Erika, Szita Natasa, Dénes Tímea összetételű együttes jelenleg is a dobogós helyezésekért küzd. Az NB II-ben acélosodó férfi gárda tavaly az 5. helyen végzett. A szakosztály utánpótláskorú játékosai közül Sabján Gergely, Szita Márton a korosztályos válogatottak tagjaiként, nemzetközi mezőnyben is sikeres. A KBSK Szita, Sabján, Óbert, Kaiser összetételű serdülőcsapata 2010-ben bajnoki címet szerzett.

Komló természeti adottságai kiváló terepet biztosítanak az íjászatnak. A Hétdomb-, valamint a Főnix egyesületnek köszönhetően egyre népszerűbb a városban. A sportág legjelentősebb komlói eseménye a Hétdomb Kupa, melyet idén negyedszer rendeztek a festői Sikonda erdeiben.

A kilencvenes években vált népszerűvé a petanque Komlón. Gál Károly és Tálósi Krisztián személyében többszörös magyar bajnokokkal is büszkélkedhet a város, akik a magyar válogatott tagjaiként világversenyeken is részt vehettek. 2010-ben Gál Károly nyerte a bajnokságot, a Gál és Tálósi a fővárosi Nagy Lászlóval kiegészülve pedig triplett bajnoki címet szerzett.

Viszonylag szűk bázissal rendelkezik a Komlói TE-SÍ Klub, mely a város teniszezőit gyűjti maga köré. Városi bajnokságot a 80-as évektől rendeznek a településen. A szakosztály csapata a Baranya megyei bajnokságban szerepel, s többnyire a dobogón végez.

Új színfoltja Komló sportéletének a 2007-ben alakult Hélix Egyesület. A városi úszásoktatás megszervezésén túl úszó- duatlon, aquatlon, és triatlon sportágakban kínál versenyzési lehetőséget. Népszerűek a tömegsport rendezvényei, köztük az évente megrendezett családi váltóversenyek a Hélix-Rati-Kételtű Kupa versenyek, valamint a nyári iskolai szünetben lebonyolított tenisz, úszó- és kerékpáros táborai. Úszótanfolyamai a város szinte valamennyi korosztálya számára elérhetők.

Az évtized közepén alakult Villa Complov SC vívószakosztályában elsősorban utánpótláskorú párbajtőrözők versenyeznek. Dr. Csontos Gergely irányításával az Olimpici versenysorozat keretében érnek el egyre fényesebb sikereket. Szintén a Villa Complov keretein belül működik a város sportlövő szakosztálya, melynek edzője és legeredményesebb versenyzője a volt válogatott kerettag Karmacs Ildikó, aki legutóbbi országos bajnokságon egyéniben és csapatban is bajnoki címet szerzett.

A Komló-Szilvási Aerobik Egyesület versenyzői a diákolimpia versenysorozatában szerepelnek már egy évtizede szép sikerrel. Teltházas rendezvényeik bizonyítják a sportág népszerűségét Komlón.

Napjainkban ismét népszerű Komlón az autósport. Az amatőr versenyek mellett Országos bajnoki futamok helyszíne a Mecsek.

II. A sport társadalmi és gazdasági környezete

A sport, mint fogalom a Föld öt-hat milliárd lakója számára ugyanazt a tartalmat jelenti. Ez valami egészen különleges jelenség. S ha tekintetbe vesszük, hogy ehhez egy általánosan elfogadott szabályrendszer elfogadása és tudomásulvétele is hozzátartozik, akkor világos, hogy az emberiség egészét átfogó dologról van szó. Egyes nézetek szerint a sport szó őse a latin "disportare" ige. A "portare" jelentése a régi rómaiaknál: valamilyen nagy és nehéz tárgyat cipelni, vinni, szállítani. A "dis-" előtag az eredeti fogalmat éppen az ellenkezőjére változtatja, azaz nem szenvedni, nem kínlódni, hanem könnyedén végezni. Az emberi lét minőségének egyik fontos eleme, hogy a társadalom milyen feltételrendszert biztosít a nevelésben, az oktatásban, az egészségügyben, az elhelyezkedésben és munkavégzésben, a gyermek-, család- és ifjúságvédelemben, a kultúrában, a sportban, a közösségi élet szervezésében (másképpen: az európai humanista értékek továbbhagyományozásában) a felnövekvő új nemzedéknek. A társadalmi lét korábbi minőségének javítására akkor van esélye az új generációnak, ha az életre való felkészülés, felkészítés időszakában mindazok, akik felelősséggel és hatalommal bírnak, megteszik kötelességüket.

Egy település önkormányzatának elsődleges feladata a város lakói életminőségének javítása, az ehhez szükséges feltételrendszer kialakítása, és biztosítása. A rekreáció, a szabadidő hasznos eltöltése, a szervezett és rendszeres mozgás biztosítása preventív célt is szolgál. A deviancia visszaszorításának fő pillére a sport. A mai társadalmi viszonyok között egyre nagyobb teret hódít magának a számítógép használat, DVD, helytelen táplálkozás. A fiatalok társadalmi normáktól eltérő magatartása, agresszivitás, rongálás, szenvedélybetegség.

A rendszerváltást követő időszakban számtalan elemzés és tanulmány született a sport témakörében, és a sport törvényi szintű szabályozásának módosítására is sor került három alkalommal. Ezt követően 2007-ben az Országgyűlés ötpárti konszenzussal elfogadta a Sport XXI. Nemzeti Sportstratégiáról szóló 65/2007. (VI. 27.) OGY határozatot (a továbbiakban: Sportstratégia). Mindezek ellenére leszögezhető, hogy a sport területén gyakorlatilag mind a mai napig nem történt

meg a rendszerváltás. Az elmúlt években állam egyre hátrébb húzódott a nemzeti sportrendszer működtetésének feladataitól.

Az egyre nehezedő körülmények hatására a sport társadalmi célja megváltozott. Feladatát, értékeit tekintve nem maradt más, mint a biológiai szükséglet szerinti mozgás lehetőségétől megfosztott közösség számára – életkorra való tekintet nélkül, vonzó keretek között – megfelelő felszereltséggel és szervezéssel biztosítani a rendszeres testedzés lehetőségét, illetve a fiatal korosztályokban elültetni és elmélyíteni a testedzés és az egészséges életmód iránti igényt, hiszen ez lenne a sport nemzeti erőforrás-gyarápító funkciója.

Több tanulmányban, cikkben, szakirodalomban olvashatjuk, hogy a sport kulturális érték is. Tudjuk, és évről évre tapasztaljuk, hogy közösség összetartozását rendkívüli mértékben erősítik a nemzetközi szintén is számon tartott sportsikerek. A nemzet önbecsülését, kulturális összetartozását határozottan befolyásolja, hogy országunk időről-időre képes-e kinevelni fiataljai közül olyanokat, akik sikereket tudnak elérni a legmagasabb szinten, és helytállnak a versengésben. A sport kulturális értéke számos területen tetten érhető. Eseményei turisztikai vonzerőt jelentenek. Rendezvényei felkeltik a figyelmet, szabadidősport programjai szó szerint megmozgatják társadalmunkat, miközben a sport szociális hálót teremt a legelesettebbeknek is. A sport értéke nem csupán a versenyeredményekben jelenik meg, hanem abban a késztetésben is, amit a versenysportolók sikerei jelentenek a közösség, elsősorban a gyermekek számára. Jól látjuk, hogy egy rangosabb nemzetközi sportsiker után hogyan ugrik meg az adott szakágban sportolásra jelentkező gyermekek száma. A sikeres nemzeti versenysport tehát önmagában is kulturális érték, de még inkább az, ha mintaadó szerepét hangsúlyozzuk. Ez a mintaadó szerep pedig, az országhatárokon túllépve alapja lehet a több állam fennhatósága alá vetett magyarság részére az államhatárok feletti összetartozás megtapasztalásának.

A 2009. december 1. napjával valamennyi EU tagországban hatályba lépett a Lisszaboni Szerződéssel, mely a sportot az Európai Unió hatáskörébe tartozó területként deklarálta, a sport európai szintű megítélése is megváltozott.

A szerződés értelmében „az Unió a sport sajátos természetére, az önkéntes részvételen alapuló szerkezeti sajátosságaira, valamint a társadalomban és a nevelésben betöltött szerepére tekintettel hozzájárul az európai sport előmozdításához. A szerződés szerint továbbá „az Unió fellépésének célja – többek között – a sport európai dimenzióinak fejlesztése a sportversenyek tisztaságának és nyitottságának, valamint a sport területén felelős szervezetek közötti együttműködésnek az előmozdítása, illetve a sportolók, köztük különösen a legfiatalabbak fizikai és szellemi épségének védelme révén.”

A Sportstratégia elfogadása óta – a Lisszaboni Szerződéshez szervesen kapcsolódóan – az Európai Unió szervei több, a sport újdonsült szerepét európai közegben értelmező munkát is készítettek, melyek megerősítik a sport jelenlétét az unióban, növelik a sport sajátosságainak és szükségleteinek tudatosítását, valamint segítenek meghatározni azon területeket, ahol közösségi szintű intézkedések szükségesek a jövőben.

Az Európai Bizottság által kiadott sportról szóló Fehér Könyv, és az annak mellékletét képező Pierre de Coubertin cselekvési terv olyan ajánlásokat fogalmaz meg, melyekre közösségi szintű válaszokat kell adni.

A helyzet súlyosságát felismerve kezdte meg a kormányzat a sport teljes struktúra átalakítását. Nemzeti konzultációk keretében gyűjtötte össze azokat az információkat, melyek felhasználásával elkészült az új sporttörvény tervezete. Átalakításra kerül az intézményrendszer, és a finanszírozás is.

III. Az iskolai testnevelés és diáksport

A gyermekkori sportolás bizonyítottan pozitív hatással van a felnőttkori sportolási hajlandóságra. Az iskolai testnevelés és diáksport jelentősége elsősorban a korosztály fogékonyságában rejlik. Az iskolai testnevelés óra, illetve a tanórán kívüli rendszeres sportfoglalkozások alapozzák meg a gyermekek fizikai kondícióját, ugyanakkor ezek azok az (első) keretek, melyek között megszerethető a mozgás, illetve tudatosítható a sportos, egészséges életmód fontossága. Jelentősége továbbá, hogy „mással nem helyettesíthető értékeivel hozzájárul a fiatalok testi, lelki egészségéhez, szellemi és fizikai erőnlétük kialakításához, szabálytisztelő, pozitív közösségi magatartás megalapozásához, a reális önértékelés és önbecsülés kialakulásához”. Szerepét az is erősíti, hogy a diákok többsége kizárólag iskolai keretek között végez rendszeres testmozgást.

Általános helyzetkép

A gyermekek, fiatalok sportolására, szabadidejének eltöltésére vonatkozó (legutóbbi) országos felmérések alapján:

- a gyermekek 75%-a kizárólag a testnevelésóra keretében végez rendszeres testmozgást;
- a diákolimpia versenyrendszerében a diákok 19%-a vesz részt;
- a sportszövetségi versenyrendszerben a gyermekek 6%-a sportol;
- az életkor emelkedésével csökken a rendszeresen sportolók száma.

Az érvényben lévő Nemzeti Sportstratégia – többek között – az alábbiakban jelölte meg ennek okait:

- a testnevelő tanárok motivációjának hiánya;
- nincs kellő tudatosítás a tananyag (mozgásanyag) emberi szervezetre gyakorolt hatásáról;
- pénzügyi, adminisztrációs nehézségek;
- a tanórán kívüli foglalkozások rendszere nem egységes szemléletű;
- a diákolimpia tömegeket megmozgató volta ellenére kevésbé motiválja a diákokat a rendszeres testmozgásra;
- az igazolt és nem igazolt versenyzők közös versenyeztetésének problematikája;
- a számtalan szabadidő-eltöltési lehetőség megjelenésével a „piacon számos konkurenciája akadt a sporttevékenységnek”.

A Testnevelő Tanárok Országos Egyesületének (legutóbbi) állásfoglalása szerint az okok – többek között – az alábbiakban keresendők:

- a kötelező testnevelés órák száma kevés: az 1-4. vagy 1-6. évfolyamon heti 3 óra, a felső tagozaton heti 2,5 óra, a 9-13. évfolyamon heti 2 óra;
- a testnevelést nemcsak testnevelő tanárok, és testnevelés műveltségi területen végzett tanítók oktatják (1-6. évfolyamon);
- a testnevelő tanárok tanítási időkeretébe nem számít bele a tanulók versenyre kísérése, illetve versenyeztetése, valamint a túrákon, táborokban való részvétele;
- az iskolák pedagógiai programjában általában nem került kiemelt helyre az egészségmegőrzés, egészségfejlesztés; az iskolai egészségfejlesztő programok irányításával nem a testnevelő tanárokat bízzák meg;
- az iskolai sportkörök működésére biztosított (központi költségvetésből származó) összeg („diáksport normatíva”) megszűnt, nem „címkézve” kerül a fenntartókhoz;
- az iskolai sportköröknek kevés lehetőségük van pályázatok benyújtására, ezáltal forrásaik szűkösek.

Városi helyzetelemzés

Óvodai létszám: 742 fő

A város minden óvodájában nagy gondot fordítanak az egészséges életmód kialakítására, melynek szerves része a testnevelés foglalkozás. A Szilvási és Felsőszilvási Óvoda pedagógiai programjában fő prioritásként az „Egészséges életmódra nevelés” szerepel, melyet testnevelés munkaközösség irányításával valósítanak meg. Minden nap van „kis testnevelés” és heti egy alkalommal minden csoport számára tartanak „nagy testnevelés” foglalkozást. A város óvodáinak sportvetélkedőjét is ők szervezik.

A Sallai utcai, Körtvélyesi, Ligeti, Magyarhertelendi, Magyarszéki Óvodák helyi nevelési programja a következőket tartalmazza:

A mozgástevékenységek szervezeti formáinak biztosítása.

A testi nevelés szervezeti formái mindennapi gyakorlatunkban:

1. Testnevelés foglalkozás

2. A szabad játékidőben adódó mozgáslehetőségek kiaknázása.

Mindhárom korosztály számára heti egy alkalommal, különböző időkeretben az óvónő kötelező foglalkozást szervez.

A foglalkozások színtere változó. Foglalkozásokat a csoportszobában, az óvoda udvarán szervezik, de kihasználják a környék adta mozgáslehetőségeket is (sportpálya, játszótér)

A Sallai óvoda nem rendelkezik külön tornaszobával, ezért a foglalkozások egy részét a csoportszobában tartják. (Péntekenként a közelben lévő Gagarin Általános Iskola új csarnokában tartják foglalkozásukat, melyhez az iskola eszközeit is rendelkezésre bocsátja). Az egészséges, biztonságos, balesetmentes mozgástér kialakítása érdekében szükség van a csoportszoba teljes átrendezésére.

A gyermekek nagymozgása jól fejleszthető az óvoda udvarán, ahol nagy tér, (füves és betonos terület aránya), változatos terepviszonyok és különböző mozgásfejlesztő eszközök (kötéllétra, mászóakák, csúszda) állnak rendelkezésünkre. A közeli sportpálya adta lehetőségekre (futófolyosó, tornaterem) is építenek.

A Körtvélyesi Óvodában, a differenciált mozgásfejlesztés és változatos mozgásélmények lehetőségeinek bővítése céljából, rendszeresen, hetente egy alkalommal sor kerül a Mozgáskotta fejlesztő eszközrendszer használatára.

A „kötelező” formában szervezett mozgásfejlesztés.

- A kötelező jelleget egészségvédelmi szempontok, és a balesetveszély elhárításának szándéka indokolja
- A Körtvélyesi és Magyarszéki Óvodában, a Ligeti Óvodában a csoportoktól távol eső tornaterem, a kötelező rendszerű megoldást igényli.
- A Magyarhertelendi és a Sallai utcai Óvoda nem rendelkezik tornateremmel, a csoportlétszámok magasak, így a mozgásfejlesztéshez szükséges helyet, valamint a biztonságos és balesetmentes környezetet csak a játékok elpakolásával, az egész csoport együttes foglalkoztatásával tudják biztosítani. A játékos elemekre épülő mozgásfejlesztést hetente egyszer tartanak.

A foglalkozás kötelező jellege miatt fontos, hogy a gyermekekkel fokozatosan megszerettessék a mozgást. A gyermekek ne külső kényszer hatására, hanem belső késztetésből, mozgásigényük kielégítése céljából, örömmel mozogjanak.

Általános iskolai tanulólétszám: 1641 fő

Óraszám: 194 óra/hét (ez tartalmazza a testnevelés órák, úszás és tömegsport foglalkozásokat is)

Az alapfokú oktatást biztosító intézményekben a heti 3 testnevelés óra, a középfokú oktatási intézményekben heti 2 testnevelés óra áll rendelkezésre a tanulók számára. Ezen felül emelt szinten folyik testnevelés tantárgy oktatása a Gagarin Általános Iskolában és felmenő rendszerben a szakközépiskolai intézményegységben. Minden intézmény igyekszik megoldani a tanulók délutáni foglalkoztatását is különböző iskolai sportcsoportok szervezésével és tömegsport jellegű foglalkozásokkal.

Gagarin Általános Iskolában:
(részlet a pedagógiai programból)

Emelt szintű testnevelés oktatása

A Gagarin Iskola kiemelten kezelt területe a testnevelés tagozatos osztályok működtetése. Évfolyamonként egy osztályba szervezik azokat a megfelelő mozgásügyességgel rendelkező tanulókat, akiknek emelt szintű testnevelés oktatást (külön tanterv szerint), edzési, versenyzési lehetőséget biztosítanak.

Ezek a tanulók többszörös szűrőn keresztül kerülnek iskolába: a város nagycsoportos óvodáit testnevelő tanáraik több ízben megfigyelik óvodai sportfoglalkozás közben, az óvodások ellátogatnak az iskolába, ismerkednek az ottani sportszerekkel, körülményekkel, a város összes érdeklődő, iskolaérett gyerekének felmérő jellegű sportdélutánt tartanak.

Testnevelő tanáraik képesítésüknek megfelelően lehetőleg 1. osztálytól 8. osztályig foglalkoznak az adott tanulócsoporttal.

Feladatuk: a tanulók terhelhetőségének, általános állóképességének, ügyességének egyéni és csoportban történő fejlesztése mellett széleskörű sportági ismeretek nyújtása – legalább egy sportágban versenyeztetés, a tehetségek felismerése, fejlesztése.

A 8 év során módja van másik iskolába, osztályba járó tanulónak is bekerülnie ezekbe az emelt szintű testnevelést oktató osztályokba. Az emelt szintű minőséget előtérbe helyező tanítás mellett párhuzamos osztályaikban is biztosítják a mindennapos testedzést és sportfoglalkozásokat. A testnevelés órák része az úszásoktatás, melyet az emelt szinten tanulóknak egész tanév során biztosítunk.

A Kenderföldi Általános Iskolában a testnevelés órákat úszásoktatás egészíti ki, valamint délután lehetőség van asztaliteniszezésre, labdarúgásra, tömegsport foglalkozásra, játékos ügyességfejlesztésre járni.

A Kodály Zoltán Általános iskola is nagy gondot fordít a sportra, a testnevelés órák része az úszásoktatás, valamint délutáni programok is vannak: labdarúgás, kosárlabda, röplabda, gyerektorna.

A Szilvási Iskola a testnevelés órák és úszásoktatás mellett délután a kosárlabdára helyezi a fő hangsúlyt.

A Felsőszilvási Iskolában a délelőtti testnevelésórákat és úszásoktatást kiegészíti alkalomszerűen a labdarúgás és játékos vetélkedő.

Minden tanulónak, akinek iskolaorvos javasolja, lehetősége van gyógytestnevelés foglalkozáson részt venni.

Középisikolai tanulólétszám: 979 fő

Óraszám: 76 óra/hét

Mindhárom intézményben heti 2 testnevelés óra van, kivéve a Szakközépisikolában a tantárgyat emelt szinten tanulókat, számukra 2+2 óra áll rendelkezésre.

Az iskolák délutáni lehetőségeket is biztosítanak. A kosárlabda, röplabda, kézilabda sportágakon kívül súlyt emelhetnek, és házibajnokságokat is szerveznek a diákok számára.

Diáksport

A diáksport alapfeladata a közoktatásban (6-19 éves korig) tanuló fiatalok iskolán kívüli sportfoglalkoztatási és versenyrendszerének kialakítása, működtetése és az intézmény pedagógia programjával összhangban, azt kiegészítő és gazdagító szabadidős sporttevékenységek szervezése.

A közoktatásról szóló 1993. évi LXXIX. törvény arról rendelkezik, hogy az iskola köteles biztosítani – ha az iskolában legalább négy évfolyam és annak keretén belül évfolyamonként legalább egy-egy osztály működik – az iskolai sportkör működését.

Az iskolai sportkör feladatait az iskolában működő diáksport egyesület is elláthatja. Ez utóbbi forma kedvezőbb a forrásszerzés szempontjából, de sajnos kevés intézmény választja, a sok adminisztratív és összetett pénzügyi-gazdálkodási teendőkre hivatkozással. Baranya megyében (városunkban is) inkább az iskolai sportkör (ISK) működtetése a jellemző, csak néhány esetben

látja el feladatokat diáksport egyesület. A megyében működő iskolai sportkörök száma az intézmények összevonása, illetve „betagozódása” miatt az elmúlt években változott, jellemzően kismértékben csökkent.

A diáksport versenyrendszerének Baranya megyei szervezője és irányítója a Baranya Megyei Diáksport Tanács (a továbbiakban: DST) – amely a Magyar Diáksport Szövetség területi szervezete – a megye diáksport szervezeteire épülő, tevékenységüket összehangoló, önkormányzati elv alapján működő érdekképviselőt ellátó, társadalmi szervezet. 1987-ben jött létre és akkor alakultak meg a kistérségi/körzeti szinten működő Diáksport Bizottságok, így Komlón is. A rendszerváltást követően, a civil szerveződések létrehozását támogató, az egyesületi jogról és a közhasznú szervezetekről szóló jogszabályok megszületése után vált a Diáksport Tanács - majd folyamatosan a diáksport bizottságok (továbbiakban: DSB-k) többsége - önálló jogi személlyé.

Az operatív feladatokat (versenyek, programok szervezését, nyilvántartások vezetését, nevezések továbbítását, kapcsolattartást a tagszervezetekkel, szakszövetségekkel, a versenyek helyszínein szükséges pénzügyi feladatok ellátását, stb.) a DST titkára látja el.

A területi szervek (így városunkban is), a DSB-k elnökei választott tisztségviselők, többségükben testnevelő tanárok. Sportszervezési tevékenységükhöz a települési önkormányzatoktól vagy iskolájuktól, esetenként a kistérségi társulásoktól kap(hat)nak segítséget.

A Diáksport Tanács célja, hogy a tanulóifjúság egészséges életmódra nevelésének elősegítése érdekében megkedveltesse a rendszeres testedzést, sportolást, növelje a rendszeresen sportoló diákok számát és a versenysport utánpótlás bázisát. Tevékenységi körében első helyen az alapfokú, a szabadidős és a diákolimpiai versenyrendszer szervezése és lebonyolítása áll. Ezt a feladatot a Magyar Diáksport Szövetség versenyrendszere alapján elkészített, egyes tanévre vonatkozó versenyprogramjuk alapján látják el.

Ebben (egy tanévben általában) csak a megyei diákolimpiai versenyek - melyek 12 sportágban és hat korcsoportban kerülnek megrendezésre - több mint 70 versenynapot jelentenek. Ezeket előzik meg a tagszervezetek, a DSB-k által rendezett körzeti diákolimpiai versenyek, melyek lebonyolításában aktívan részt vesz Komló városa is.

A megyei diákolimpia program- és versenyrendszerben a tanulói részvétel összességében növekedett annak ellenére is, hogy az összes tanulólétszám a megyében csökkent. Ezt annak a tudatában is eredményként értékeli a DST, ha egy diák több versenyen is részt vesz, hiszen számuk minden évben szerepel a kimutatásban.

Komlón, helyi Diáksport Bizottság által koordinált diákolimpia versenyeken (atlétika, aerobik, asztalitenisz, duatlon, kézilabda, kosárlabda, labdarúgás,

úszás, játékos vetélkedő, lövészet, íjászat) kívül a DÖKE által szervezett versenyeken, rendezvényeken is sportolhatnak, melyek egyre népszerűbbek a tanulóifjúság körében.

Létesítményellátottság

A sportlétesítményekre általánosságban jellemző magas működési költségek miatt nagy teher hárul az üzemeltető önkormányzatokra. Erre a területre szükséges egy korszerű finanszírozási rendszer kidolgozása a helyi modellértékű épületek fenntarthatósága érdekében, melyben fontos szerepet játszik a magántőke bevonása.

Komlói létesítményellátottság:

Minden oktatási intézmény rendelkezik tornaszobával, tornateremmel. A városban 3 tornacsarnok áll rendelkezésre, valamint bitumenes kézilabda pályák, bitumenes kosárlabda pálya, valamint füves és műfüves pálya biztosít sportolási lehetőséget. Az úszásoktatás és a sportág üzésére tanuszoda vehető igénybe.

A közoktatási intézmények iskolai testneveléshez szükséges sporteszközökkel, sportfelszerelésekkel való ellátottsága igen eltérő. Vannak olyan alapfokú oktatási intézmények, ahol a pedagógiai programjuk megvalósításához szükséges alapvető eszközök is hiányoznak (lásd: kötelező eszköz- és felszerelésjegyzékben foglaltak elérésének problémái). Azonban olyan is akad a megyében (főleg a megyeszékhelyen), ahol a „jó gazdálkodás eredményeként” sikerült olyan speciális sportági eszközöket beszerezni, amelyek több helyen „kuriózumnak” számítanak (például: aerobik és fitness eszközök, stb.). Az ellátottságot, csakúgy, mint a sporteszközök, -felszerelések állapotát elsősorban az anyagi források befolyásolják.

Az iskolai testnevelés személyi feltételei adottak a megyében: az 5., 7. évfolyamtól a testnevelési órákat szinte minden közoktatási intézményben (főiskolai vagy egyetemi végzettségű) testnevelő tanárok vagy testnevelés műveltségi területen végzett tanítók oktatják. A Gagarin Általános Iskolában 1. osztálytól már szakképzett testnevelő foglalkozik a tanulókkal. Kisebb települések közoktatási intézményeiben előfordul, hogy nem felsőfokú pedagógus végzettséggel, hanem sportedzői képesítéssel tartanak délutáni, tömegsport foglalkozásokat, illetve az iskolai sportkörökben sportági csoportfoglalkozásokat.

Fejlesztési irányok:

- a mindennapos testnevelés bevezetésével mód nyílhatna arra, hogy ne a testnevelés órák terhére oktassa néhány iskola az úszást, hanem plusz lehetőség legyen, kiszélesítve minden alsó tagozatos diák számára,
- anyagi források bevonásával több délutáni sportcsoport indítására lenne lehetőség,
- sportági prioritások meghatározásával iskolai „sport bázisokat” hozhatnánk létre a megfelelő anyagi forrás mellérendelésével,
- eszközrendszer fejlesztése minden iskolában,
- pályázati lehetőségek növelése, kihasználása.

IV. A szabadidősport

A szabadidősport lényege az egészség megőrzésében, javításában, a hasznos időeltöltéséből adódó összetett értékben rejlik. Fontos, mert a sport, a mozgás élettani előnyén kívül jelentős közösségformáló ereje is van. Szerepét továbbá az is erősíti, hogy Magyarországon a szervezett szabadidő-eltöltésnek jelentős hagyományai és szervezetei, előzményei vannak.

Általános helyzetkép

Az emberek szabadidejének eltöltésére, illetve a szabadidőben végzett testmozgásra, testedzésre vonatkozó (legutóbbi) országos felmérések alapján megállapítható, hogy Magyarországon a szabadidő-eltöltési kultúrában jelentős változások, sőt torzulások következtek be:

- a felnőtt népesség csupán 16%-a végez sporttevékenységet, ha azonban szűkebb értelemben vesszük a sportolást (minimum heti 2 alkalom, és minimum fél óra alkalmanként), akkor a felnőtt népesség mindössze 9%-a sportol (egyes kutatási eredmények ennél alacsonyabb részvételi hányadot is mutatnak);
- a szabadidő eltöltésekor a sportolás nem élvez prioritást, szemben például az otthoni tv-nézéssel, amelyre a felnőtt lakosság 144 percet fordít naponta;
- az emberek alacsony sportolási hajlandóságukat elsődlegesen a szabadidő hiányával magyarázzák;
- a jelenleg nem sportolók 38%-a szeretne valamilyen formában sportolni, ami egy minimum 900 ezer fős mozgósítható, megerősítésre és lehetőségre váró potenciális réteget jelenthet;
- a szabadidős sporttevékenységet végzők (szabadidő-sportolók) nagy része nem szervezeti keretek között végez testedzést;

- jelenleg csak a népesség kis hányada képes megfizetni az utóbbi években fejlődésnek indult, a specializálódott szolgáltatók által nyújtott sportolási lehetőségeket (pl. fitness terem, squash pálya);
- a munkaadók még nem kellő mértékben ismerik fel azt, hogy a munkavállalók egészségének megőrzése közös érdek, amelynek fontos eszköze lehet a szabadidős sporttevékenység.

A Nemzeti Sportstratégia ennek okait – többek között – az alábbiakban foglalta össze:

- több társadalmi réteg nincs fogyasztói helyzetben, hiányzik a fizetőképes kereslet, ami akadályozza a sportolási forma és hely szabad megválasztását;
- a létesítményhez való hozzáférés korlátozott;
- a társadalom sporttal és egészséggel kapcsolatos szemlélete fokozatos átalakításra szorul;
- nincsenek kellőképpen kihasználva a tömegkommunikációs és a direkt kommunikációs eszközök nyújtotta lehetőségek;
- hiányoznak a korosztályokra, célcsoportokra lebontott stratégiai és keretprogramok;
- hiányzik a szabadidősport szervezésében résztvevő szervezetek között az együttműködés: az önkormányzatoknak, a helyi civil szervezeteknek, az önkénteseknek, a szolgáltatást nyújtó vállalkozásoknak, illetve a lakóközösségnek, a családnak, a baráti közösségeknek és az egyénnek jobban össze kell fogniuk;
- a munkahelyi sportolás feltételeinek hiánya, a munkahelyi sportolás szemléletének torzulása, a munkahelyen töltött idő mennyiségének növekedése;
- a szabadidősport végzéséhez „szükséges velejárók” költségei viszont folyamatosan növekednek (például az utazás, a sporteszközök, -felszerelések), ami szintén megtorpanást idéz elő a sportolni vágyóknál.

Komlói helyzetkép

A szabadidősport feltételrendszere - az elmúlt évek viszonylatában – összetett, és néhány esetben ellentmondásos változáson ment keresztül. A szabadidősport végzésére alkalmas létesítmények száma növekedett a kistérségben. A létesítményhez kötött tevékenységek infrastrukturális feltételei javultak. Ma már multifunkcionális sportlétesítmények, fitness-termek, műfüves pálya, stb. várják a mozogni vágyókat. Ugyanakkor a szabadban üzhető, hagyományos szabadidősportokhoz (például kocogás, gyaloglás, kerékpározás) szükséges feltételek mind mennyiségben, mind minőségben eltérők. Fokozatosan bővül a

kistérség kerékpárútjainak hossza, ugyanakkor továbbra is hiányoznak a megfelelő szabadidőparkok.

A szabadidősport személyi feltételeiben meg kell különböztetni egymástól az egyénileg sportolókat, illetve a szervezett keretek között testedzőket. Ez utóbbi esetben is beszélhetünk olyan testmozgásról, amely elsősorban sportlétesítményhez kötött és nincs direkt hozzárendelve szakember (például baráti társaság által szervezett teremlabdarúgás), és van olyan mozgásforma is, melyet csoportban, szakember irányításával (például tanfolyam keretei között) végeznek, illetve szabadidősport rendezvények alkalmával szervezők felügyeletében.

A szabadidősport rendezvények személyi hátterét a szervező intézmények, civil szervezetek adják: olyan lelkes segítők ők – több esetben pedagógusok, szabadidő-szervezők, diákok és egyéb önkéntesek – akik munkájukat gyakran társadalmi munkában végzik, egy időben azzal, hogy sokszor maguk is aktív résztvevői (sportolói) az adott rendezvénynek.

A szabadidőben végzett sportolás pénzügyi oldala – helyi szinten – egyrészt jelentkezik az egyén szemszögéből, másrészt a szabadidősportot szervező intézmény keretei között. Az intézménynek lehet alap- vagy kiegészítő tevékenysége a szabadidősport szervezése. Tevékenységét végezheti többféle szervezeti formában: lehet gazdasági társaság, korlátolt felelősségű társaság, egyesület, stb. Alkalmazhat főállású szabadidősport szervezőt, vagy vállalkozót, de segítheti munkáját társadalmi aktíva is. Rendelkezhet saját sportlétesítménnyel, bérelheti, vagy bérbe adhatja, csak úgy, mint a szükséges sporteszközöket, - felszereléseket. Mindezek befolyásolják a szabadidősport pénzügyi kereteit: bevételi és kiadási oldalát nem csak az intézmény, hanem (már) az egyén szempontjából is.

A városi szabadidősport rendezvényekhez – főleg a regionálisan is meghirdetett programokhoz – a Baranya Megyei Önkormányzattól igényelhető támogatás programfinanszírozásra – pályázat útján. A Baranya Megyei Önkormányzat mindig kiemelten kezelte a szabadidősportot, közvetlenül (szakbizottsági) pályázat útján, vagy egyéni kérelmek alapján is támogatta a szabadidősporttal foglalkozó egyesületeket, illetve programokat, aminek forrását elsősorban saját költségvetéséből biztosította (szakbizottsági vagy elnöki, alelnöki keretből).

Komlón a DÖKE emelkedik ki szabadidősportok szervezésével. Mellettük egyéb szervezetek is felvállalnak egy-egy rendezvényt (Sportnap, Kihívás napja, Sportbörze, Sportágválasztó), ugyanakkor a DÖKE egész évet átfogó esemény naptára gondoskodik arról, hogy Komló lakossága szabadidejét aktívan tölthesse.

Komlón a DÖKE által lefedett sportágakon kívül leginkább kispályás labdarúgás formájában jelentkezik igény a szervezett szabadidős sportra. Számos baráti társaság veszi bérbe a városi sportközpontot edzéseikhez, illetve kupák alkalmával egymással is összemérik erejüket. Továbbá a Komló Városi Kispályás Labdarúgó Bajnokságban évről évre több mint száz játékos sportol heti rendszerességgel.

Fejlesztési irányok, feladatok

Célok meghatározása:

- a sportolás iránti igény felkeltése, a társadalom sporttal és egészséggel kapcsolatos szemléletének fokozatos átalakításával;
- a lakosság testkultúrájának magasabb színvonalra emelése, a szabadidő kulturált eltöltése feltételeinek javítása;
- olyan szabadidős programok megvalósítása, amely alapvetően a város lakosságának lelki és testi egészségét, jó közérzetét szolgálja, lehetővé teszi a nők, a családok és a hátrányos helyzetű társadalmi csoportok rendszeres sportolását is;
- olyan szabadidős tevékenységek előtérbe helyezése, illetve támogatása (elsősorban programfinanszírozással), melyek eredményeként a lehető legtöbb embert lehet „megmozgatni”;
- a szabadidősport és egészséges életmódra nevelés komplex kezelése: a mozgás, az egészség, a táplálkozás összekapcsolása, együttes megjelenése.

A helyzetelemzésből és célmeghatározásból adódó feladatok:

- minél több résztvevőt kell bevonni a szabadidősportba; segíteni kell a szervezett, regisztrált szabadidő-sportolók létszámának (dinamikus) növelését;
- szükséges a szemléletváltás ösztönzése direkt és indirekt kommunikációs eszközökkel;
- felvilágosítást kell adni az alapvető sportolási lehetőségekről (információ, szaktanácsadás, média közvetlen bevonásával);
- törekedni kell a városban és környékén meglévő természeti és infrastrukturális adottságoknak a szabadidősportban történő jobb kihasználására,
- javítani kell a szabadidősport tárgyi, személyi és létesítményi feltételeit; ösztönözni kell a meglévő önkormányzati sportlétesítmények több

funkciós – szabadidősport és rekreációs célú – használatát; fejleszteni kell a szabadtéri és szabadidősport létesítményeket;

- támogatni kell a helyi kezdeményezéseket, a hagyományok felélesztését; a tömegeket megmozgató elsősorban kistérségi és helyi szabadidős rendezvényeket és a rendszeres sportolást népszerűsítő programok szervezését;
- szorgalmazni és támogatni kell az öntevékenységre épülő szabadidősport kiteljesedését;
- a legmeghatározóbb szabadidősport egyesülettel (DÖKE) történő szorosabb, hosszabb távú együttműködés, a rendezvényeik népszerűsítésében való részvétel: propagálás a különböző csatornákon keresztül.

V. Versenysport, utánpótlás-nevelés

A jelenkor szakirodalmi szerint:

A versenysport minden olyan sport-aktivitás, amelyet igazolt keretek között, versenyszerűen üznek. Ebbe beletartozik a gyermek, ifjúsági és felnőtt korosztály sportolásai a sportágaktól függetlenül. Magában a kifejezésben is benne van, hogy verseny, ami azt jelenti, hogy adott sportágban meghatározott szabályrendszerben mérik össze tudásukat. A versenysportban szereplők magukat döntő többségében amatőr sportolónak tartják, ezért is különböztetjük meg a versenysportot az élsporttól.

Élsport a versenysport csúcsa. A hivatásszerű, egyre jobb hazai és nemzetközi eredmények eléréseért, igazolt keretek között végzett sporttevékenység, mely tudományos támogatottsággal, professzionális módszerekkel történik. A versenyrendszer Itt már nagyfokon szabályozott, hierarchikusan felépített, a nemzetközi versenyrendszerhez kapcsolódó. Az élsportban kiemelten jelenik meg a szórakoztatás és az üzleti érdek.

Az élsportban foglalkoztatottak döntő többsége főállású, úgynevezett profi sportoló, akinek egyetlen feladata a felkészülés és a versenyzés.

Az úgynevezett látványsportágban jól elkülöníthető, hiszen osztályokra bontja a résztvevőket. A legmagasabb osztályban élsport szinten működő versenyzés biztosított, míg alacsonyabb osztályban a versenyzés kerül előtérbe.

Mindkét terület alapja az utánpótlás-nevelés, melynek célja, az élsport és versenysport céljaival összhangban kettős: egyrészt széles tömegbázis megteremtése, másrészt a tehetséggondozás. Minden sportág maga dolgozza ki sportágfejlesztési koncepcióját, építi fel az utánpótlás nevelés bázisait. Megjelentek az akadémiai jellegű sportképzések, melyek a versenyszerű sportolást iskolai rendszerrel kapcsolják össze.

Általános helyzetkép

Az igazolt versenyzők több mint fele a gyermek korosztályból kerül ki. A versenyengedélyek száma alapján a legnépszerűbb, legtöbb gyermeket és felnőttet megmozgató sportágak a labdajátékok. Magyarországon ezek közül a jégkorong, a kézilabda, a kosárlabda, a labdarúgás, a röplabda és a vízilabda sportágakban van a legtöbb versenyengedéllyel rendelkező sportoló. A sportágak jelentőségét – a létszám adatok mellett – közösségteremtő hatásuk is erősíti. Városunkban a kézilabda, labdarúgás, kosárlabda sportágakban van a legtöbb igazolt versenyző. A ma már kiemelt látványsportágak versenyzői egyre nagyobb sikereket érnek el utánpótlás szinten.

A Komlói Bányász Sport Klub 7 szakosztálya összesen 260 igazolt sportolót foglal magába.

Szakosztályi létszámok		
1.	Labdarúgás	129
2.	Labdarúgás Öregfiúk	17
3.	Kosárlabda	38
4.	Asztalitenisz	35
5.	Sakk	28
6.	Teke	12
7.	Atlétika	1

Komló városban az elmúlt 20 év legsikeresebb szakosztálya a kézilabda. A Gagarin Általános Iskolában működő sporttagozat kitűnő háttérrel jelent az egyesületnek. Hosszú évtizedek óta sikeres az utánpótlás nevelés.

A szakosztályt sportvállalkozásként a Komló Sport Kft. működteti. Nyugodt, kiegyensúlyozott körülmények, szakképzett, testnevelési egyetemet végzett edzők biztosítják a sikeres szereplést. Hat korcsoportban közel 90 gyermek és a felnőtt NB I/B osztályban szereplő csapat 15 játékos versenyez hétről hétre.

2011. szeptemberéig elkészül a sportág négyéves szakmai programja, melyet az újonnan készülő sporttörvény is megkövetel. Általános iskola első osztályától az egyetemi tanulmányok befejezéséig biztosítják a versenyzést. Ezt követően elsősorban helyi játékosokkal teletűzdelt felnőtt csapatban nyílik továbbsportolásra lehetőség.

Együttműködése a pécsi tudományegyetemmel hosszú évek óta kitűnő, ennek keretében játékosai folyamatosan szerepelnek az egyetem csapatában. Idén sikerült megnyerni az egyetemek közötti országos bajnokságot. A csapatban 6 játékos is helyet kapott, ami azt bizonyítja, hogy a sportolás mellett a versenyzők oktatására is nagy hangsúlyt fektetünk.

2013-ra szeretnék elérni, hogy a helyi középiskolában is legyen testnevelés tagozat, így az általános iskola és az egyetem közötti intervallumban is Komlón biztosítanánk a versenyzők oktatását.

Akadémiai mintára épülő kézilabda iskola 2015-től kezdhetne működni a Gagarin Általános Iskola és a Nagy László Gimnázium bevonásával.

Fejlesztési irányok, feladatok, célok

Célok meghatározása:

- a városi eredményesség javítása;
- a sporttal foglalkozó szervezetek működőképességének megőrzése;
- a sportszféra és az állami/önkormányzati támogatás szemléletváltásának elősegítése; a helyi szinten értéket képviselő sportágak helyi szintű támogatása;
- a lakosság látványsporttal kapcsolatos igényének kielégítése;
- a versenysport utánpótlás-bázisának szélesítése; a versenyszerűen sportolók számának növelése;
- a becsületes, sportszerű sportolás, az olimpiai eszme népszerűsítése.

A helyzetelemzésből és célmeghatározásból adódó feladatok:

- el kell ismerni a sportegyesületek, sportvállalkozások munkáját, segíteni kell működésüket, támogatni szükséges az utánpótlás-nevelési tevékenységeket. Segíteni kell a városban működő sportegyesületek (sportági) összefogását, együttműködését,
- költségvetési források függvényében biztosítani kell a városi egyesületek működésének alapvető feltételeit;

VI. A fogyatékkal élők sportja

A testileg, szellemileg akadályozottak sportja az elmúlt évtizedben folyamatosan fejlődött. A 80-as évektől a városban működő Tompa Mihály Úti Óvoda, Általános Iskola és Diákotthon foglalta magába mindezt. Ottó György, majd Kerekes Sándor testnevelő vezetésével, heti rendszerességgel labdarúgó és atlétikai foglalkozásokat tartottak közel 40 értelmileg akadályozott gyermek részére. Az iskolából kikerülő gyermekek a helyi szakképző intézet speciális tagozatán folytatták tanulmányukat, és sportolásukat immár Wágner László irányításával.

A 2000-es évekre komoly országos és nemzetközi sikereknek örülhettünk. A Wágner László irányította csapatból hárman a tanulásban akadályozottak

magyar labdarúgó válogatottjának tagjai lettek. Világ- és Európa bajnoki helyezések, külföldi meghívások a sikerek részei. 2010-ben sikerült kijutniuk Dél-Afrikába is.

Atlétikában szintén a tanulásban akadályozottak szerepeltek kimagaslóan, hiszen többször országos diákolimpiai győzelmeknek tapsolhattunk.

A gyermekek részére heti rendszerességgel biztosított az edzéslehetőség. Valamennyi sikerről részletesen beszámolt a helyi média.

A testi fogyatékosok közül kiemelendő a Vakok és Gyengénlátók teke szakosztálya, valamint a Fehérbot Kajak Egyesület.

Önkormányzatunk hosszú évek óta támogatja látássérült embertársaink sportolását a KBSK sporttelepen működő tekepályán, valamint a nem költségvetési szervek részére kiírt pályázaton keresztül anyagilag a versenyzést. A Fehér Bot Kajak Egyesület pedig iroda helyiséget kapott.

Mindezek mellett akadálymentesített sportközpont és horgásztanya várja a sportolni vágyókat.

A következő években továbbra is segítjük meglévő egyesületeinket. Sportlétesítményeink alkalmasak az egyre nagyobb népszerűségnek örvendő csörgőlabda mérkőzések és edzések lebonyolítására.

VII. A sportlétesítmény-helyzet, -ellátottság

Sportlétesítménynek, illetve sportcélú ingatlannak nevezik a hatályos jogszabályok azt az ingatlant, ingatlanrészt, amelynek alapvető rendeleterése, hogy a Sporttörvényben meghatározott sporttevékenységre használják. A sportlétesítmények közül (a definiálás körében) a legjellemzőbb a sportpálya, a sporttelep, a sportcsarnok, a tornaterem, az uszoda, a tenispálya, stb.

Városi helyzetkép

A Komlói Bányász Sport Klub telephelyén megtalálható füves pálya hitelesítve van és alkalmas bajnoki mérkőzések lebonyolítására. Emellett megtalálható egy-egy füves, salakos és műfüves edzőpálya, sportcsarnok, asztalitenisz csarnok, futófolyosó és kiszolgáló létesítmények.

A fedett sportlétesítmények nagy része a közoktatási intézmények mellett található tornaszoba, tornaterem, illetve tornacsarnok. Számuk – a megyére levetítve – a közoktatási intézmények átszervezésével párhuzamosan csökken. A fennmaradó közoktatási intézmények egy része továbbra is tornaterem hiánnyal küzd, ami az iskolai testnevelés és diáksport feltételbeli problémáit tovább súlyosbítja, hiszen a tornaszoba nem felel meg a tanórai követelményeknek, a diákok mozgásigényének.

Városunkban található sportlétesítmények:

- Sportközpont (sportcsarnok, tanuszoda),
- Gagarin Általános Iskola tornaterme,
- KBSK füves edzőpályák, műfüves sportpálya világítással, 2 db tornacsarnok, fedett futófolyosó, elektromos tekepálya,
- a Móricz Zsigmond utcai tenisztelepen több salakos tenispálya,
- európai színvonalú, motocross pálya, dirtpark,
- a helyi lovas egyesületek által alakított akadálypályákon lovaglási lehetőség biztosított.

Fejlesztési irányok, feladatok

Célok meghatározása:

- a sportlétesítmény ellátottságának, – helyzetének javítása, a sportlétesítményekhez való hozzáférés elősegítése;
- a tulajdonában lévő sportlétesítmények hatékonyabb fenntartása és üzemeltetése;
- a tulajdonában lévő sportlétesítmények fejlesztése, az infrastruktúra és az eszközellátottság sportfunkcióinak erősítése.

A helyzetelemzésből és célmeghatározásból adódó feladatok:

- az országos sportlétesítmény-fejlesztési akciókban való (lehetőség szerinti) részvétel a tulajdonban lévő sportlétesítmények, különösen a sporttábor fejlesztése érdekében,
- az országos sportlétesítmény-fejlesztési akciókban a települési önkormányzatok részvételének segítése, támogatása;

VIII. A sportfinanszírozás

Helyzetelemzés

A sport területét is alapvetően befolyásoló elem a finanszírozás. A sportra fordított összegek négy fő részből tevődnek össze: kormányzati források, önkormányzati források, vállalati és médiaforrások, háztartási források.

A magyarországi sportfinanszírozás döntően az állami és az önkormányzati forrásokra épül jelenleg. A még gyenge mecenatúra rendszere mellett a szponzorálás egyre nagyobb mértéket ölt, de még nem nyújt elegendően erős finanszírozási támaszt a versenysportoknak. A háztartások szerepe a sportfinanszírozásban nem elég jelentős, egy szűk társadalmi réteg képes csak

részt venni. A szülői, családi kiadások, hozzájárulások mértéke – főképpen az utánpótlássportban – jelentős.

A kizárólag állami és önkormányzati szerepkör a sportfinanszírozásban egyre szűkebb kereteket szab a helyi sportfeladatok ellátásához, továbbá fellelhetők a jelenlegi finanszírozási rendszerben fogyatékoságok (magas működési költségek, pályázati alapú finanszírozás alacsony aránya).

A sportfinanszírozás megújítása egyszerre célozza a források hatékonyabb felhasználását, valamint a sportra fordítható források növelését.

2011-ben kerülnek elfogadásra a sporttal kapcsolatos szükséges jogszabályok az Európai Unióval folytatott eredményes tárgyalást követően.

Fejlesztési irányok, feladatok

Komló Város Önkormányzata a lehetőségeihez mérten pályázati úton támogatja a sportegyesületek, klubok működését, valamint a szabadidő és tömegsportot. Az elsődleges cél a sport általános támogatása, a sportolás feltételeinek megteremtése. Az iskolai sportkörök, és egyesületek finanszírozásánál meghatározza, hogy a tanulói normatíva 50 %-át az intézmény kifejezetten sportcélú támogatásra használja fel.

A finanszírozandó területeket és feladatokat célszerű a sport színterei mentén megfogalmazni az alábbiak szerint:

- A városi sportélet finanszírozásában a háztartások, illetve a vállalati szféra jelenleginél nagyobb arányú részvételét az önkormányzatnak is ösztönöznie kell.
- Kiegészítő tőke teremthető európai uniós forrásokból az Új Széchenyi Terv, a Területi Együttműködési (ETE, IPA, ENPI), valamint az EGT és Norvég Finanszírozási Mechanizmus programjain keresztül. A sport területén kitűzött társadalmi célok és a meghatározott fejlesztési prioritások között összhang van. Ezen forrásokhoz elsősorban komplex fejlesztések és kapcsolódó területek (mint a képzés, esélyegyenlőség, regionális kapcsolatok stb.) esetében lehet hozzáférni.
- A szakmai programok finanszírozásának ugyanakkor nagyobb hangsúlyt kell kapnia. Olyan helyzetet kell teremteni, ahol minden sportszervezet a jól kidolgozott, hosszú távú szakmai programjához kap támogatást.

Célok meghatározása:

- a sportra fordítható források növelése, a források hatékonyabb felhasználása;

- élvezzen előnyt a működési támogatásokkal szemben a szakmai programok támogatása
- a pénzelosztás kapcsán minél több pénznek kell jutnia közvetlenül a sportolókhoz, sportegyesületekhez, leginkább a gyermek, ifjúsági korosztályú versenyzőkre, és az eredményes utánpótlás-neveléssel foglalkozó sportszervezetekre;
- szükséges az együttműködések kialakítása a sportszervezetek bevételeinek növelése érdekében.

A helyzetelemzésből és célmeghatározásból adódó feladatok:

- a célok megvalósítása érdekében az önkormányzatok a lehető leghatékonyabban gazdálkodjanak a meglévő forrásokkal;
- a városi sportszervezetek működéséhez szükséges alapvető feltételek biztosítását – az érintettek bevonásával – újra kell gondolni, segíteni kell a sportszervezetek működési kiadásainak racionalizálását, a költség-hatékony megoldások alkalmazását;
- a sportszervezetek racionálisabb működtetése érdekében újra kell gondolni szükséges feladataikat, szervezeti kereteiket.

IX. A sport szervezeti- és irányítási rendszere

A sportról szóló törvény (2004. évi I. tv.) sportszervezetnek minősíti a sportegyesületeket és a sportvállalkozásokat. A sportegyesületek társadalmi szervezetek, amelyek alaptevékenysége a sporttevékenység, illetve a sporttevékenység feltételeinek megteremtése. Amennyiben a sporttevékenység a közoktatási intézmények tanulóira, a diákokra irányul, akkor diáksport egyesületről beszélünk.

A diáksport egyesületek, iskolai sportkörök kapcsolatban állnak a területi diáksport bizottságokkal, amelyek végzik az iskolai sportkörök, iskolai sportegyesületek tevékenységének összehangolását. Alapfeladatuk a diákok mozgásos életmódra nevelésének segítése.

Helyzetelemzés

A sport szervezeti felépítése túlstrukturált jelenleg. A civil sportigazgatást tagolt, de nem decentralizált szervezeti felépítés jellemezte, az egyes területeken központi köztestületek működnek. A sport részterületei között nem biztosított az átjárás, ugyanakkor szervezeti szempontból átfedések tapasztalhatóak.

Sok szervezet, nagyszámú apparátussal, magas működési költséggel tevékenykedik. Jellemzőek a vertikális és a horizontális kommunikáció nehézségei, továbbá az együttműködés hiánya.

A sportigazgatás is az országos – megyei - települési struktúrára épül a közigazgatási rendszerhez hasonlóan. Városi szinten is kevés helyen, a kistépüléseken pedig egyáltalán nincs sportigazgatásban foglalkoztatott szakembere az önkormányzatoknak. A központi sportigazgatási szerv korábban elindította az ún. Kistérségi Sportmenedzser Hálózat kiépítését. Többcélú kistérségi társulások pályázhattak helyi sportmenedzser alkalmazására.

A helyi önkormányzatoknál a foglalkoztatást nehezíti az, hogy nincs mellérendelve kötött felhasználású állami normatíva a Sporttörvényben előírt feladatok ellátásához. Ez nehezíti az önként vállalt feladatok ellátását is.

A sportról szóló 2004. évi I. törvény a helyi önkormányzat feladataként határozza meg a helyi sportfejlesztési koncepció kialakítását, és annak megvalósításáról való gondoskodást, valamint a célkitűzéseivel összhangban a helyi sportszervezetekkel, sportszövetségekkel való együttműködést.

Fejlesztési irányok, feladatok

Célok meghatározása:

- szorosabb együttműködés kialakítása a sport ágazat szereplőivel, elsősorban a sport területén felmerülő feladatok megosztásában és az információáramlásban.

A helyzetelemzésből és célmeghatározásból adódó feladatok:

- a városi sportfeladatok ellátásához a megfelelő humán erőforrás biztosítása, a szervezeti keret stabilitásának megalapozása;
- a területi sportigazgatásban a szubszidiaritás és decentralizáció elvének érvényesítése; a döntések előkészítésének szakaszában az érintettek bevonása;
- sportiroda létrehozása: a sportegyesületek, szervezetek információs, találkozási központja. Összehangolja a városban lebonyolításra kerülő sportrendezvényeket, sportegyesületek munkáját;
- sportnaptár: sportiroda keretein belül információs fal, amely az érdeklődők részére biztosít tájékozódást a városon belüli sporteseményekről;

- sportforum: az önkormányzat koordinálásával működő kerekasztal, a város legjelentősebb sportegyesületeinek, sportszervezeteinek, vezetőinek részvételével;

X. A sport innovatív elemei

A sportot befolyásoló további mozgatórugók alapvetően a sportszakemberképzés, a sportegészségügy, a sporttudomány, a sportinformációs rendszer, valamint a határon túli sportkapcsolatok.

A sportorvoslás a fizikai aktivitást és a sport tudományos és gyakorló orvosi vonatkozásait jelenti. Ide tartozik a magas szintű fizikai aktivitást végző versenysportolók egészségügyi ellátása. A sportegészségügy integrálja az orvostudomány mindazon területeit, ahol a testmozgás a terápia és a rehabilitáció eszközeként felhasználható.

Az állami sportinformációs rendszerről szóló 166/2004. (V.21.) Korm. rendelet meghatározza az adatszolgáltatásra kötelezettek körét. A sportszervezetek, sportközalapítványok, sportszövetségek, meglévő sportlétesítmények tulajdonosai szolgáltatnak adatot. a sportigazgatási szervnek a sportági szakszövetség részére. Az adatszolgáltatásra kötelezettek az adatokat a valóságnak megfelelő tartalommal, megszabott határidőben és meghatározott módon kötelesek szolgáltatni.

A sport önálló nemzetközi kapcsolatrendszert tart fenn, amelyeket a sport és a külpolitika kettőssége jellemez. A sporttal kapcsolatos nemzetközi tevékenység egyfelől az ország külpolitikai kapcsolatrendszerébe ágyazódik, másfelől az állami és civil sportigazgatás szakmai igényeihez igazodik.

A kapcsolatok elsősorban versenyek, edzőtáborozások, sportszakmai továbbképzések formájában realizálódnak. Gyakoriságuk általában évenkénti, oda-vissza alapon működők. A sportolók létszámát tekintve 15-20 fő fogadása, illetve utaztatása jellemző.

Több esetben ezek a kapcsolatrendszerek túlmutatnak a sporton, hiszen nagy részük hagyományörző, kulturális eseményekhez is kötődik. Kiemelt területnek számítanak a nagy nemzetközi sportesemények (például: kosárlabdában, úszásban, sakkbán, tájfutásban), melyek az események súlypontozott helyszínei.

A nemzetközi találkozókat döntően az anyagi kondíciók határozzák meg. A sportegyesületek szponzorok és a résztvevők hozzájárulását, olykor a helyi

önkormányzat segítségét veszik igénybe a kiutazások, a kinn tartózkodás és a vendégek fogadásának költségeinek fedezésére.

Fejlesztési irányok, feladatok

Célok meghatározása:

- a város sportszakember-ellátottságának növelése;
- a városi sportolók rendszeres sportorvosi alkalmassági- és szűrővizsgálatának segítése;
- a mozgásban gazdag életmóddal kapcsolatos sporttudományos felvilágosító tevékenység támogatása;
- részvétel az állami sportinformációs rendszer működtetésében.
- a város nemzetközi kapcsolatainak ápolása, fejlesztése, különös tekintettel a sportterületet is magukban hordozó kapcsolatokra;

A helyzetelemzésből és célmeghatározásból adódó feladatok:

- a sportszakember-képzés támogatása és népszerűsítése;
- rendszeres sportorvosi alkalmassági- és szűrővizsgálatok helyi szintű feltételeinek megteremtésének támogatása;
- közreműködés a mozgás gazdag életmóddal kapcsolatos sporttudományos felvilágosító tevékenységben.

A sportkoncepcióhoz felhasznált források:

- Fehér könyv a sportról (Európai Bizottság)
- 2004. évi I. törvény a sportról
- Sport XXI. Nemzeti Sportstratégiáról szóló 65/2007. (VI.27.) OGY határozat
- A Baranya Megyei Önkormányzat Testnevelési- és Sportkoncepciója
- Komló Város Önkormányzata Integrált Városfejlesztési Stratégiája